

Statsforvaltningen
Storetorv 10
6200 Aabenraa

Borgmesterkontoret
Bytoften 2
6800 Varde

Tlf. 7994 6732

www.vardekommune.dk
vardekommune@varde.dk

2. december 2015

Byrådets besvarelse til Statsforvaltningen

Statsforvaltningen har i skrivelsen dateret den 28.10.2015 anmodet byrådet i Varde Kommune om, at afgive en udtalelse vedrørende afholdelse af udgifter til konsulentbistand i forbindelse med bevarelse af Varde kaserne. Der er rejst tvivl om kommunens håndtering af sagen samt lovligheden af den konkrete disposition. Statsforvaltningen anmoder i den forbindelse byrådet om, at forholde sig til borgmesterens beføjelse jf. kommunal styrelseslov samt at redegøre for kommunens hjemmel til at afholde udgiften til lobbybureauet JKL fra København med henblik på at undgå lukning af Varde Kaserne tilbage i 2012.

Journalnr. 158316/15
Sagsnr. 15/13771

Borgmesterens beføjelse jf. kommunal styrelseslov

I 2012-2013 skulle politikerne på Christiansborg beslutte, hvilke kaserner der skulle nedlægges. En rapport fra McKinsey pegede på en række rationelle fordele ved at bevare Varde Kaserne, men alligevel var kaserne lukningstruet. Den 11. oktober 2012 tog Varde Kommunes daværende borgmester Christian Gylling Haar sammen med repræsentanter fra alle politiske grupper i Varde byråd til Christiansborg for i fællesskab, at præsentere en række af Forsvarsudvalgets medlemmer for argumenter for at bevare Varde kaserne. Som opfølgning på dette møde var der foretræde for Forsvarsminister, Nick Hækkerup, den 25. oktober 2012. Mødet med ministeren efterlod imidlertid det klare indtryk, at beslutningen allerede var truffet. Den 22. november blev der sendt en fælles appel til Folketingets forsvarsudvalg, hvor 3 naboborgmestre støttede Varde Kommune i kampen om at bevare kaserne. Trods en stor indsats og bred politisk opbakning, var Varde kaserne fremtid truet i forbindelse med det nærtstående forsvarsforlig.

Beslutningen om at anvende midler til konsulentbistand, blev truffet som en formandsbeslutning jf. lov om kommunernes styrelse § 31 stk. 1. af daværende borgmester, Christian Gylling Haahr, i forlængelse af et kaserne stormøde den 23. november 2012. På mødet var byrådet repræsenteret med et medlem fra hvert parti, hvoraf hovedparten var gruppeformænd. Disse repræsentanter blev alle konsulteret forud for beslutningen, lige som sagen på dette tidspunkt allerede havde været drøftet på byrådsmødet den 06.11.2012 under gensidig orientering. Daværende borgmester skønnede, at sagen ikke tålte yderligere udsættelse, og med baggrund af det forudgående forløb, havde han en berettiget forventning om, at afgørelsen ville blive truffet med bred politisk opbakning fra byrådet, hvorfor han ikke havde anledning til at tvivle på sit mandat.

Økonomiudvalget og Byrådet har ikke taget særskilt stilling til den konkrete bevilling, men borgmesteren orienterede byrådet om afgørelsen på det efterfølgende byrådsmøde den 04.12.12, jf.

lov om kommunernes styrelse § 31 stk. 2. Både Økonomiudvalget og Byrådet er i øvrigt løbende blevet orienteret om anvendelsen af konsulentfirmaet JKL og den generelle indsats for at bevare kasernen. Orientering har fundet sted den 21/8-12, den 6/11-12, den 4/12-12, den 5/2-13 og senest den 2/4-13.

Borgmesteren ville ikke kunne have truffet afgørelsen på kommunalbestyrelsens vegne i tilfælde, hvor det følger af loven, at en beslutning skal træffes af kommunalbestyrelsen i et møde. Lov om kommunernes styrelse § 31, stk. 1 giver således som udgangspunkt ikke borgmesteren adgang til at give bevillinger, jf. § 40, stk. 2, med mindre det er en udgift, der er bevilget i forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet. Kommunalbestyrelsen afsætter hvert år midler til konsulentbistand i forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet og midlerne er netop tiltænkt ekstern konsulentbistand. Honoraret til konsulentfirmaet JKL blev taget af de budgetterede midler og har således været afholdt inden for rammen af denne bevilling.

Redegørelse for kommunens hjemmel til at afholde udgiften

Kommunerne har som udgangspunkt ret til selvstyre i kommunens anliggender og har dermed ret til selv at disponere over sine ressourcer inden for rammerne af kommunalfuldmagten, under forudsætning af, at der handles i kommunal interesse og med økonomisk forsvarlighed. Denne dispositionsfrihed er underlagt en række begrænsninger, herunder at kommunen kun kan varetage eller støtte opgaver der interessemæssigt er knyttet til kommunen. Det er således korrekt, at kommunen ikke umiddelbart kan varetage eller støtte statslige opgaver, hvilket også påpeges af jurist Klaus Josefsen, der er ekstern lektor i forvaltningsret på Aarhus Universitet, i den artikel som Uffe Thorndahl har medsendt som bilag.

Der er ingen tvivl om, at anliggender vedr. landets forsvar er en klassisk statslig opgave, hvorfor en kommune som udgangspunkt er afskåret fra, at opføre en kaserne, støtte forsvarsmæssige formål eller på anden vis yde økonomisk støtte til varetagelse af opgaver, der rent juridisk påhviler staten. Karsten Revsbech¹ der er professor i offentlig ret på juridisk institut i Aarhus, nævner som undtagelse hertil, situationer hvor der foreligger en økonomisk og kommunal interesse.

Varde kommunes interesse i kasernens beliggenhed angår ikke selve den statslige forsvarsopgave. Kommunen har udelukkende varetaget sin kommunale interesse i at bevare et væsentligt aktiv i kommunen. Der er ikke ved dispositionen ydet nogen form for tilskud til staten eller bidraget økonomisk til løsning af selve forsvarsopgaven.

Kasernen er generelt et stort aktiv for Varde Kommune og den er medvirkende til at Varde Kommune kan profilere sig selv, som et attraktivt sted at bo. Udover, at de mange arbejdspladser udgør et væsentligt aktiv, er kasernen medvirkende til, at gøre kommunen attraktiv både i forhold til erhvervsfremme, erhvervsudvikling, byens håndværkere, de handlende, boligudlejere, jobsøgende og potentielle tilflyttere som led i kommunens bosætningsarbejde. Desuden er der i Varde Kommune store militære øvelsesområder, som kommunen ønsker udnyttet optimalt. Det er således i legitim kommunal interesse, at kunne bevare kasernen i Varde Kommune.

Statsforvaltningen anmoder kommunen om at redegøre for sin hjemmel til at afholde udgiften. Der findes i lovgivningen ingen udtømmende regulering af spørgsmålet og lovligheden af den konkrete disposition skal derfor afgøres efter kommunalfuldmagten. Byrådet i Varde kommune er af den overbevisning, at der er handlet i legitim kommunal interesse og at dispositionen har holdt sig inden for rammerne af kommunalfuldmagten, hvorfor der har været tale om en lovlig disposition.

Statsforvaltningen har tidligere forholdt sig til et lignende spørgsmål i 2009², hvor Sønderborg Kommune, sammen med bl.a. en handelsstandsforening, havde brugt penge på at påvirke en

¹ Kommunernes opgaver kommunalfuldmagten mv., Karsten Revsbech s. 61

beslutning om et akutsygehus. Sønderborg kommune brugte i den forbindelse 594.156 kr. eksklusiv moms, herunder 341.575 kr. til »strategisk rådgivning og praktisk journalistisk assistance«.

Af udtalelsen fra Statsforvaltningen fremgår der: »Det er dog fast antaget, at der ikke kan ydes tilskud alene med henblik på at få oprettet eller bevaret en statslig eller regional service i kommunen«. Statsforvaltningen udtaler videre: »at de aktiviteter, som kommunen har finansieret, ikke har til formål at yde støtte til en egentlig etablering eller bevarelse af det sønderjyske akutsygehus i Sønderborg. Sagen vedrører således ikke spørgsmålet om, hvorvidt Sønderborg Kommune ønsker at varetage eller påtage sig opgaver, der i henhold til regionsloven og sundhedsloven er henlagt til regionerne. Kommunens finansiering af forskellige aktiviteter med den hensigt at etablere eller bevare en bestemt infrastruktur ses derfor ikke at være i strid med opgavefordelingsprincippet«.

Det samme må gøre sig gældende i sagen vedrørende Varde kaserne, hvor Varde Kommune heller ikke har til hensigt, at støtte eller forestå selve opgavevaretagelsen, men udelukkende forsøger at tilgodese den kommunale interesse. Det er statens og landspolitikernes opgave at placere kaserne, og kommunen skal ikke som udgangspunkt komme med udtalelser omkring landspolitiske anliggender. En eventuel lukning af Varde kaserne vil imidlertid få lokale erhvervsmæssige konsekvenser for Varde kommune og på baggrund heraf vurderes der, at det er et anliggende som kommunalbestyrelsen lovligt kan forsøge at påvirke ved brug af lobbyisme. Også spørgsmålet om placeringen af akutsygehuset i Sønderborg, var et landspolitisk og regionalt anliggende, men i den forbindelse udtaler Statsforvaltningen: »I det omfang et sådant spørgsmål vil få konsekvenser for forhold af mere lokal art vil det efter kommunalretlig praksis dog ikke kunne udelukkes, at en kommune lovligt vil kunne komme til at beskæftige sig med sådanne anliggender«.

I den konkrete sag var Statsforvaltningen af den opfattelse, at det ikke var i strid med kommunalfuldmagtsreglerne, da Sønderborg Kommune finansierede lignende aktiviteter.

Slutteligt udtaler Statsforvaltningen: »Det har derfor heller ikke har været i strid med lovgivningen, hvis kommunen har ydet støtte til, at private foreninger har varetaget aktiviteter, som kommunen selv kunne varetage«. Havde Varde Kommune i 2012 haft de nødvendige ressourcer, var opgaven blevet klaret ”in house”. Det var imidlertid ikke tilfældet, hvorfor det var nødvendigt at anvende et eksternt konsulentfirma. Et tilsvarende kommunalt engagement fandt sted flere steder i landets kaserne-kommuner i forbindelse med kaserne-lukningerne og det er ikke ualmindeligt, at kommuner foretager den slags dispositioner med henblik på at varetage en kommunal interesse. Det kan derfor få vidtrækkende konsekvenser, såfremt Statsforvaltningen når frem til, at bevillingen ikke kan holdes inden for rammerne af kommunalfuldmagten.

Med baggrund i ovenstående, vil det være byrådets vurdering at støtten er acceptabel og at udgiften står i mål med kommunens interesse.

Venlig hilsen

Erik Buhl Nielsen
Borgmester

Mogens Pedersen
Kommunaldirektør

² Statsforvaltningens brev af 30. september 2009 journal nr.: 2009-613/519